

C LĪMENIS

LASĪTPRASMES TESTS

1. uzdevums (8 punkti)

Izvēlieties atbilstošāko no dotajiem vārdiem!
Tukšajā vietā ierakstiet šā vārda burtu!

JŪRMALAS 3. ĢIMNĀZIJA

Raiņa iela 56, Jūrmala, e-pasts: j3g@skolas.lv

12.05.2019.

B (0) vasaras nometnes rīkotāji!

Vēlos izteikt _____(1) Daces Bērzas pieņemšanai darbā vasaras nometnē.

Dace ir mūsu skolas absolvente. Mācību laikā Dace bija laba skolniece ar _____(2) uzvedību. Viņa ir ļoti iejūtīga, izpalīdzīga, prot ātri _____(3) kontaktu ar cilvēkiem, arī ar maziem bērniem. Skolas mācību projekta ietvaros Dace ir organizējusi interesantas rotaļas jaunāko klašu skolēniem, un viņai ir _____(4) mazāku bērnu aprūpē un mācīšanās. Viņa brīvi _____(5) angļu valodu. Ārpus mācību laika Dace nodarbojas ar sportu un ir _____(6) ievērojamus panākumus basketbolā.

Esam _____(7), ka Dace Bērza ir ļoti _____(8) kandidatūra nodarbībām ar bērniem vasaras nometnē.

Ar cieņu,

direktors Jānis Elme

PARAUGS

	A	Godājošie	B	Godātie	C	Godīgie
1.	A	atbalstu	B	palīdzību	C	stiprinājumu
2.	A	nozīmīgu	B	pilnīgu	C	priekšzīmīgu
3.	A	ierīkot	B	nodibināt	C	uzstādīt
4.	A	dāvanas	B	dotības	C	labumi
5.	A	pārvada	B	pārvalda	C	pārvar
6.	A	dabūjusi	B	guvusi	C	radusi
7.	A	pārliecināti	B	pārliecīgi	C	pārliecinoši
8.	A	pieejoša	B	pielaikota	C	piemērota

2. uzdevums (5 punkti)

Izlasiet tekstu!

Pasaka par degvielu

Enerģijas avoti nosacīti ir sadalīti "tīrajos" un "netīrajos". Piemēram, ogles un nafta, bez šaubām, ir "netīrie", bet biodegviela skaitās "tīrā". Diemžēl to var uzskatīt par vienu no elegantākajiem jokiem pasaules enerģētikā.

Šajā rakstā ar vārdu "biodegviela" domāts biodīzelis un biogāze. Lauksaimniecības kultūras, kuras visbiežāk izmanto to ražošanā, ir kukurūza, soja, cukurniedres, eļļas palmas, saulespuķes un Latvijā iecienītais rapsis, kura ziedu paklājā ar gaisā paceltām rokām ir nofotografējusies jebkura sevi cenoša meitene.

Sākotnējās iedomas par to, kāpēc biodegviela būtu labs risinājums klimata pārmaiņu problēmām, ir gandrīz loģiskas. Piemēram, kad dedzinām ogles vai naftu, atmosfērā izdalās CO₂. Arī tad, kad dedzinām biodegvielu, izdalās CO₂, bet labā ziņa ir tāda, ka laikā, kad, piemēram, šī biodegvielas kukurūza auga, tā fotosintēzes procesā arī uzņēma atmosfērā esošo CO₂. Tātad viss "pa nullēm" – cik uzņēma augot, tik atdod atpakaļ sadegot. Tā tas būtu, ja:

- 1) lauks, kurā aug kukurūza, uzartos pats no sevis;
- 2) kukurūza iesētos pati no sevis;
- 3) augsne būtu tik auglīga, ka nekādi minerālmēsli nebūtu nepieciešami;
- 4) kukurūza arī nokriētu no lauka, kad pienāk briedums, un pati sevi sagatavotu dedzināšanai.

Diemžēl par šādu lauksaimniecības kultūru vēl nekas nav dzirdēts. Tāpēc ir pamatotas aizdomas, ka tik gludi vis neiet. Visas nosauktās darbības prasa kaut kādu enerģijas patēriņu. Beigās sanāk, ka tas, kas ir domāts kā labai draudzīgs risinājums, ir tie paši vēži, tikai citā kultūrē, – biodegvielas saražošanas procesā tiek patērēts vesels lērums CO₂, līdz ar to nav nekāda pamata runāt par kaut kādu izmešu ietaupīšanu.

Tas gan neattiecas uz biogāzi, kas gatavota no atkritumiem, jo atkritumu masa ir jau radīta. Un, ja no tās var tikt vaļā, kaut ko iegūstot, – ideāli. Tomēr šajā rakstā pievērsīšos tieši tai biodegvielai, kam par godu tiek apsēti lauki.

Ar to, ka pati biodegvielas ražošana ir bezjēdzīga, tomēr nepietiek. Tai ir arī citi grēki. Teksasas universitātes zinātnieki ir aprēķinājuši: lai saražotu sojas vai kukurūzas biodīzeli, kas ļautu ar mašīnu nobraukt vienu kilometru, jāpatērē vidēji 28 litri ūdens. Daudz? Maz? Arī šis resurss uz zemes nav bezgalīgs. Visvairāk lietūs līst tropiskajos reģionos. Kāda spīdoša doma – audzēsim biodegvielai nepieciešamos augus tur! Rezultātā, cukurniedru saimniecībām Brazīlijā un eļļas palmu plantācijām Indonēzijā vairojoties kā sēnēm pēc lietus, tiek izcirsti vai nodedzināti tropiskie meži, kas tiek uzskatīti par planētas plaušām. Trūkumu sarakstā jāiekļauj arī dramatiskā bioloģiskās daudzveidības mazināšanās – tropiskā meža izciršana klasiski ir lielāks zaudējums nekā, piemēram, priežu sila iznīcināšana – tā kā tur leduslaikmeta nav bijis ļoti, ļoti sen, tropos vienkārši ir bijis vairāk laika attīstīties ārkārtīgi krāšņai un daudzveidīgai ekosistēmai.

Brīdī, kad jāizvēlas, vai zemi, ūdeni un citus resursus izmantot pārtikas audzēšanai vai biodīzeļa iegūšanai, aktuāls kļūst ētikas jautājums. Lauksaimniecībai derīgo zemju platība pasaulē ir ierobežota. Turklāt līdz ar augsnes eroziju tai ir tendence samazināties. Visam zemes nepietiek! Tāpēc mežu izciršana šķistu kaut cik pieņemama, ja gala produkts būtu kaut kas jēdzīgs. Piemēram, kaut kas, ko likt uz kārā zoba, jo pasaule jau šobrīd patērē vairāk pārtikas, nekā saražo. Bet rezultāts ir pasaka par labo degvielu.

Skaidrs, ka «tīri» enerģijas avoti ir nepieciešami, un tie jāmeklē. Pagaidām biodegviela šajā kategorijā nekādi neiederas. Protams, pastāv sākumā aprakstītā cerība par biodegvielu, kuras pamataugs visu savu dzīvi un nāvi sakārto pats. Tāpēc cerēsim, ka nākamā nopietnā ziņa no zinātniekiem būs nevis par viedtālruni, kas atrod stāvvietu, vai "gudrajām" brillēm, kas tulko tekstus, bet gan par robotizētām lauksaimniecības kultūrām, kas, izmantojot sauli un vēju kā enerģijas avotus, visu izdara pašas.

(Pēc E. Kolātes, žurnāls "Vides Vēstis".)

Apvelciet pareizo atbildes burtu!

PARAUGS	
Biodegvielu ražo no...	<p>(A) – ...lauksaimniecības kultūrām. B – ...naftas un ogleņm. C – ...saules un vēja enerģijas.</p>
1. Kāpēc biodegviela tiek uzskatīta par videi saudzīgu degvielas alternatīvu?	<p>A – Tā sadegot nerada CO₂. B – Tās izejvielas augot patērē CO₂. C – Tās izejvielu resursi ātri atjaunojas.</p>
2. Pēc autores domām, cerības uz biodegvielu kā videi draudzīgu degvielu neattaisnojas, jo...	<p>A – ... to nevar saražot pietiekamā daudzumā. B – ... tās ražošana prasa daudz papildu enerģijas. C – ... tās ražošanas procesā rodas daudz atkritumu.</p>
3. Biodegvielas izejvielu audzēšanas nevēlams blakusefekts uz dabu ir...	<p>A – ... dabiskās vides daudzveidības sarūkšana. B – ... strauja automašīnu skaita palielināšanās. C – ... ūdens resursu piesārņošana.</p>
4. Kāpēc biodegvielas ražošana var izraisīt badu un trūkumu?	<p>A – Samazinās lauksaimniecībai derīgu zemju platības. B – Biodegvielas cena ir augstāka nekā citai degvielai. C – Lauksaimniecības mehanizācija veicina bezdarbu.</p>
5. Pieminot sasniegumus viedo tehnoloģiju attīstībā, raksta autore...	<p>A – ... ironizē, kā biodegviela varētu kļūt par "tīru" enerģijas avotu. B – ... cer, ka tās patiesi palīdzēs nākotnē radīt "tīru" enerģijas avotu. C – ... šaubās, vai "tīrs" enerģijas avots vispār ir iespējams.</p>

3. uzdevums (6 punkti)

Tukšajā vietā ierakstiet izlaistā fragmenta burtu! Viens fragments ir lieks.

"Putnoju jeb vēroju putnus tāpēc, ka D (0), kā atpūsties, kā izgaiņāt muļķības un pārgudrības no smadzenēm, kā pārpulē nesažmiegties no jauna, kā nenomest brīvo laiku zemē. Putnu vērošana ir _____ (1): no vienas puses, tu ļauj kokiem, ūdenim, vējam, smiltīm _____ (2), ļauj dabas ritmam noregulēt saskrieto sirdi un satraukto prātu. No otras puses, ik putns, kas uzrodas šajā harmoniskajā plašumā, tevi izrauj no laiskās miegainības, _____ (3). Miers un pārsteigums vienlaikus. Klusa elpa un adrenalīns. Atslābuši plecu muskuļi un modrs prāts. Turklāt šis process _____ (4), putnus var vērot klusā vientulībā, var iesaistīt bērnus, vecākus un vecvecākus, to _____ (5) – laukos, pilsētā, ārzemju ceļojumos, ejot uz veikalu, piknikā, pat pa mājas vai mašīnas logu. Nav vajadzīga arī speciāla izglītība un milzu finanses – _____ (6) ar vienu ekipējuma komplektu."

(Pēc D. Rukšānes.)

- A kas mēdz uzplīties, kad pārāk atslābinies
- B ļoti savdabīga saruna pašam ar sevi
- C maigi izslaucīt no sevis ikdienības grūžus
- D man tas ir vislabākais veids
- E neprasa īpašu fizisko sagatavotību
- F putnu vērošana ir lielisks vaļasprieks
- G var darīt visu cauru gadu un jebkurā vietā
- H visai ģimenei un pat draugu bariņam pietiks

PARAUGS

4. uzdevums (6 punkti)

Izlasiet fragmentu no sarunas ar basketbolistu Kristapu Porziņģi! Atrodiet atbildes un pretī katram jautājumam ierakstiet atbilstošās atbildes burtu! Viena atbilde ir lieka.

PARAUGS	A
Kas ir tavi galvenie skolotāji – dzīvē, sportā?	
1. Kā tu jūties šajā atlētiskajā Ziemeļamerikas basketbolā?	
2. Ko nozīmē būt nekaunīgam basketbolā?	
3. Kādi ir tavi trumpji?	
4. Ko tu domāji, reiz sakot, ka spēlēm vajag sagatavoties ne tik daudz fiziski, cik psiholoģiski?	
5. Tas, ka tavam jaunajam klubam iepriekšējos gados nav gājis tik labi, kā cerēts, no tavas karjeras viedokļa ir pluss vai mīnuss?	
6. Tagad arvien vairāk cilvēku tevi atpazīst. Vai arī uz ielas nāk klāt, grib aprunāties?	

A – Sākšu ar sportu. Pats pirmais ir Edvīns Sprūde, man viņam jāpateicas par ieliktajiem pamatiem. Pēc tam Spānijā man ļoti daudz iemācīja leģendārais treneris Aito Reneses. Bet mani lielākie dzīves skolotāji noteikti ir mana ģimene.

B – Domāju, ka tā man ir pat priekšrocība. Cilvēki no jaunās sezonas gaida ko vairāk. Līdzjūtīgi dažkārt jautā: „Nu ko, nākamsezon spēlēsim izlīgšanas spēlēs?” Mana atbilde ir: „Varu garantēt, ka šī sezona būs labāka nekā pagājušā!” Ir daudz jaunu džeku, kuri grib kārtīgi spēlēt, parādīt labāku rezultātu. Mums ir labāka komanda, varam izcīnīt vairāk uzvaru nekā iepriekš.

C – Ir, ir. Bet laika gaitā – trenējoties, spēlējot, krājot pieredzi – ir tā, ka tu kļūsti arvien mierīgāks un stresa situācijas uztver citādi nekā agrāk. Tagad jau ir iegājies, ka soda metiena brīdī vispār par neko nedomāju: ir bumba, ir grozs, metu un esmu absolūti mierīgs, roka netrīc. Vēl pirms gadiem diviem tā nebija.

D – Jā, jā! Nu, pirmkārt, mana garā auguma dēļ. Es jau nevaru nekur paslēpties (*smejas*). Uzreiz ievēro, uzrunā, grib kopā nofotografēties, prasa, lai parakstos... Īpaši patīkami, ka sociālajos tīklos man daudz raksta no Latvijas. Jā, tā ir ļoti laba un priecīga sajūta.

E – Neatdot pretiniekam neko, nevienu brīdi par velti. Tāds sportists *kapās* līdz pēdējam. Uzstāt kādu sodu, kad tiesnesis neredz, uzkrīt pretiniekam uz nerviem. Varbūt iebakstīt, izsist no ritma. Pateikt to, ko pretinieks negaida.

F – Nekādu pārsteigumu man nav. Tā kā NBA bija mans sapnis, esmu skatījies daudzas spēles. Jau zināju, ka tur būs ļoti fizisks, agresīvs basketbols. Turklāt arī Spānijā spēlē šādā stilā. NBA būs jāpielāgojas pie vēl agresīvāka stila, jākļūst spēcīgākam, nekaunīgākam, lai varētu spēlēt kā aizsardzībā, tā uzbrukumā.

G – Noteikti augums. Nezinu, vai ir daudz mana auguma *džeku*, kuri var tik labi kustēties un iemest trīnīti no ārpuses. Esmu pietiekoši atlētisks, ar garām rokām. Tas noteikti palīdzēs.

H – Pēdējos gadus spēlējot profesionālajā līmenī, man kā jaunajam gadījās kāda laba spēle un es jau domāju – redz, cik labi, arī nākamajā spēlē viss būs kārtībā, dabūšu tikpat daudz minūšu. Bet pēc labas spēles jānoskaņojas tāpat, kā pēc sliktas. Nevajag domāt, ka viss būs kārtībā. Man visu laiku gājis kā pa kalniem – laba spēle, slikta, laba, slikta... Gribētu būt stabilāks sniegumā, lai nav tik daudz to kritumu.

(Pēc preses materiāliem.)

ATBILDES

1. uzdevums

1.	A
2.	C
3.	B
4.	B
5.	B
6.	B
7.	A
8.	C

2. uzdevums

1.	B
2.	B
3.	A
4.	A
5.	A

3. uzdevums

1.	B
2.	C
3.	A
4.	E
5.	G
6.	H

4. uzdevums

1.	F
2.	E
3.	G
4.	H
5.	B
6.	D